

נחלת ה' גליון 31 – תשרי תשע"ז

הגאון רבי יעקב ניימן זצ"ל

נחלת ה'

נחלת ה' דא ארץ החיים, והכי קרא לה דוד מלכא לארץ ישראל דאיהי ארץ החיים - נחלת ה' (זוה"ק וירא קטו, א).

גליון תורני בעניני ארץ הקודש נחלת ה' - גליון 31 תשרי תשע"ז

מעניני הפרשה

פרשת וילך

קדושת ארץ ישראל - מביאה לתשובה שלימה

בפרשה הקודמת, פרשת נצבים, קראנו כיצד התורה מתארת את התהליך שיהיה בסוף הגלות (דברים ל, א - ב): "והיה כי יבאו אליך כל הדברים האלה הברכה והקללה אשר נתתי לפניך והשבת אל לבבך... ושבת עד ה' אלקיך ושמת בקולו". ולאחר מכן: "ושב ה' אלקיך את שבותך ורחמך ושב וקבצך מכל העמים וכו' והביאך ה' אל הארץ וכו'".

דהיינו שעם ישראל יחזור בתשובה בעודם בגלות, ועי"ז ישיב אותם הקב"ה לא"י.

ומכל מקום אחר כך ממשיכה התורה שוב: "ומל ה' אלקיך את לבבך ואת לבב זרעך לאהבה את ה' אלקיך בכל לבבך ובכל נפשך. ואתה תשוב ושמת בקול ה' וכו'", דהיינו שלאחר הכניסה לארץ ישיב הקב"ה את עם ישראל שוב בתשובה.

ומבואר, שהתשובה שעשו ישראל בגלות לא הספיקה, שכן בארץ ישראל ישנה הנהגה שאינה קיימת בחו"ל, שהקב"ה מל את לבבינו, מטהר אותנו ומזכך אותנו, בבחינת "וזרקתי עליכם מים טהורים וגו'", וכאן עם ישראל יכול להגיע למצב האמיתי שלו של קרבת אלוקים, שאותו הוא אינו יכול להשיג בחו"ל, ולכן על אף שכבר היתה תשובה בחו"ל היא אינה מספיקה, ונצרכת תשובה נוספת, מעולה יותר, בארץ ישראל.

וכמו"כ ישנם מצבים בהם עם ישראל אינו מגיע לתשובה כלל בחו"ל, וכפי שאנו רואים בנביא יחזקאל (פרק לו), שבגאולת בעתה הקב"ה מקבץ את ישראל למרות חטאיהם, מחמת חילול ה' שבישיבתם של ישראל בגלות, "לא למענכם אני עושה בית ישראל כי אם לשם קדשי אשר חללתם בגוים... וקדשתי את שמי הגדול... ולקחתי אתכם מן הגוים וקבצתי אתכם מכל הארצות...", ורק לאחר מכן, לאחר שמגיעים עם ישראל לארץ, מתחיל תהליך התשובה: "וזרקתי עליכם מים טהורים וטהרתם... ונתתי לכם לב חדש ורוח חדשה אתן בקרבכם... ועשיתי את אשר בחוקי תלכו ומשפטי תשמרו ועשיתם". (יעו"י בגליון 23, במדור "נבואות ה'", מדברי ר' יצחק אייזיק חבר כדברים הנ"ל, שהחילוק בין פר' נצבים ליחזקאל הוא בין בעתה לאחישנה).

הרי שדווקא לאחר שבני ישראל מגיעים לארץ ישראל, יכול להתחיל תהליך התשובה, ולא בחו"ל וכמו שמבאר רמ"ד וואלי ב"ביאור משנה תורה" (דברים לב, מג. עמוד 58) "כי בודאי יש העוונות בישראל, אלא שרובם הם מפני העירוב עם הגוים על האדמה הטמאה, ולכן השי"ת יביאם על אדמתם, ושם יזרוק עליהם מים טהורים כדי לטהרם מכל העוונות ומכל הטומאות, כמו שכתוב בפירוש בספר יחזקאל...^[1]".

מאידך בפרשתנו (דברים לא, כ) אומרת התורה: "כי אביאנו אל האדמה אשר נשבעתי לאבותינו... ואכל ושבע ודשן ופנה אל אלהים אחרים וכו'", ומשמע שהביאה לארץ היא הגורמת לחטא, וכמו שביאר רמ"ד וואלי (דברים, משנה למלך, עמוד תכג): "כי ידעתי את יצרו אשר הוא עושה היום בטרם אביאנו אל הארץ אשר נשבעתי. זהו ק"ו, כלומר אם היצה"ר מתגבר בהם עכשיו כשעדיין הם בטלול הדרכים בדוחק ובצער, כל שכן שיתגבר בהם כשיתישבו בארצם בשמחה ובטוב לבב מרוב כל וכו'".

ולכאור דברים אלו סותרים למה שראינו לעיל שא"י מביאה לתשובה ולא להיפך ח"ו.

פנימיות הנפש מיתקנת ביסורי הגלות - והקליפה מתקלקלת בטומאת הגלות

וליישב את הסתירה אנו צריכים לבאר את ההבדל בין הדור הראשון שנכנס לא"י לאחר גלות מצרים, לבין הדור האחרון שנכנס לא"י לאחר כל הד' גלויות.

לכאורה מצינו סתירה האם הגלות גורמת תועלת או נזק. בספר דניאל (ט, כד) נאמר שהגלות היא "לכלא הפשע ולהתם חטאת ולכפר עוון ולהביא צדק עולמים", כלומר, בשביל לזכך את עם ישראל ולתקנו מכל פשעיו. וכך אנו מוצאים בתורה לגבי גלות מצרים שהיא "כור הברזל" (דברים ד, כ), וכמו שכתב הרמח"ל במאמר הגאולה: "וסוף טהרתם [מחטא אדם הראשון] היה במצרים כור הברזל ששם נטהרו".

דבר העורך

בימים אלו, ימי התשובה, אנו זוכים לראות את המתנה שנתנה לנו, בני ארץ ישראל, והיא, הסייעתא דשמיא המיוחדת לזכות למעלת התשובה, וכפי שהתבאר והתבסס במאמר "מעניני הפרשה" מהתורה ומהנביאים, שארץ ישראל היא המקום המסוגל לתשובה שלימה.

בימים אלו אפשר לראות בחוש אצל בני התורה את הצמאון וכובד הראש לקיום מצוות התשובה בכל פרטיה, וגם בקרב אלו שלצערנו לא זכו לאור התורה אנו רואים כיצד בעשרות השנים האחרונות מתרחש תהליך גדול של חזרה בתשובה, כאשר למעלה ממיליון וחצי יהודים כן ירבו - כבר חזרו בתשובה לכור מחצבתם. וגם בין אלו שעדיין רחוקים - כל ערב באים רבבות מהם, מכל קצוות הארץ, לכותל המערבי לבקש סליחה מהקב"ה. אפשר לראות בחוש את ה"קול דודי דופק פתחי לי אחותי רעייתי יונתי תמתי", הקב"ה מערה רוח של התעוררות פנימית של תשובה בעמו.

התופעה המבורכת והקדושה הזו - התחילה דווקא לאחר שעם ישראל התקבצו לא"י, וככל שיש יותר יהודים בארץ ישראל - עד ימינו שכמעט רובו של עם ישראל נמצא בא"י - כך תהליך החזרה בתשובה מתגבר.

מאידך הירידה של עם ישראל בדורות האחרונים - שלדאבוננו יהודים אינם שומרי תורה ומצוות התחילה והתפתחה דווקא בזמן שרוב עם ישראל היו בחו"ל, בסביבות שנות התק"ל - תקמ", והתפשטה והתחזקה בעקביות בשנים שאח"כ, עד שהקיפה כשואה את כל ארצות חו"ל, וצדה ברשתה חלק גדול מעם ישראל - שבלא"ה מצד עצמם היו חלשים ברוחניות מחמת טומאת חו"ל וטומאת שעבוד מלכויות, ולכן בנקל התפתו אחרי רשת ההשכלה. כמו שכותב בהקדמת שו"ת "פאת שדך" (להג"ר שמואל דוד מונק זצ"ל. חלק א): "זוה קרוב למאתים שנה היו פעמי גואלנו ראויים להראות, כי קם דור דעה מלא דעת ויראת ה', וביניהם בעל נודע ביהודה ושאגת אריה ואורים ותומים ורבים עמהם, ועל כולם אדוננו הגר"א שהחזיר עטרה ליושנה בדרכי הלימוד האמיתי, ובסוף ימי הגר"א גברה חשכת המינות בעולם, ומצרפת תפתח הרעה על כל יושבי הארץ, שוט שוטף כי יעבור בארץ אשכנז ואפניה ושמו מדרשי התורה". [יעו"י בהקדמה לשו"ת בית ירדב"ז שמאריך בשברון לב על התדרדרותו של עם ישראל בתקופתו].

עד שבתקופה שלפני השואה הגיע עם ישראל למצב עליו מעיד בן התקופה ההיא, הלא הוא הגר"ר מרדכי צוקרמן זצ"ל ("יחיד ודורו" ח"א עמ' 23) "למרבה היגון נטש הנוער את הדרך המסורה ופרק מעליו על תורה ומצוות. אחד מעיר ושניים ממשפחה הצליחו לחנך את ילדיהם לשמור אמונים לדרך ישראל סבא, ובודדים ממש היו הנערים ששמו את פניהם לשיבות הק'. מבחינת אידישקייט' - אירופה פשטה את הרגל לחלוטין - נוהג היה ר' מרדכי לומר, בהתייחסו לתקופה שלפני מלחמת העולם השנייה".

*

במכתבו הווקק מרן החזון איש זיע"א להפקיע מהרושם שכפי הגרמה נוצר אצל השואל שהעליה לארץ ישראל גרמה פירצה בעם ישראל, ח"ו, ולכן הוא כותב (קובץ אגרות ח"א סי' קעה) "מצב הארץ (ברוחניות) נפרז מרחוק כידוע, ואיננו גרוע מהגלות בחו"ל חלילה".

ומן הראוי לציין למה שהובא בגליון 15 (במדור מדברי רבותינו) בשם הגאון רבי ישעיה חשיך זצ"ל על אחת הסיבות שהמריצו את תלמידי הגר"א לעלות לארץ ישראל "כי רבינו הגר"א ז"ל אמר לתלמידיו: דעו לכם כי נחשול גדול התעורר לבא לעולם, ובפרט בענין חינוך בנינו ובנותינו, אולי ואולי נוכל להנצל בארץ ישראל".

וכך גם צפה מראש מרן ה"חפץ חיים" זיע"א, וכפי שהובא בספר "דרך עץ החיים" על הגאון רבי איסר זלמן מלצר זצ"ל (עמוד 460) "היה זה בימי מלחמת השחרור, הלגיון הערבי הפגז את ירושלים ללא הרף, ובין הנפגעים

¹ וכך מבואר בעוד מקומות בספר יחזקאל, כגון בפרק יא (פסוק יז - כ) "לכן כה אמר ה' אלקים וקבצתי אתכם מן העמים... ונתתי לכם את אדמת ישראל וגו'". ורק אחר כך: "ונתתי להם לב אחד ורוח חדשה אתן בקרבכם... למען בחקתי ילכו ואת משפטי ישמרו ועשו אותם וגו'". וכן שם (יחזקאל כ, ט) "ואתם בית ישראל כה אמר ה' אלקים איש גלוליו לכו עבדו ואחר אם אינכם שמעים אלי וגו'", ומבואר שכביכול המצב הוא לאחר יאוש, שאין תקוה עוד שישמעו בקול ה', אמנם אומר הקב"ה, שזהו דווקא בהיותם בגלות, אך לאחר שיחזרו לארץ ישראל - הם יעבדו את ה'. וכמו שממשיך הכתוב (שם, מ): "כי בהר קדשי בהר מרום ישראל נאם ה' אלקים שם יעבדוני כל בית ישראל כלה בארץ וגו'".

וכן בירמיה (כד, ה) מבואר שרק לאחר שיתקיים "והשיבותים על הארץ הזאת וכו'", יתקיים "ונתתי להם לב לדעת אות... כי ישונו אלי בכל לבם". ועוד שם (ירמיהו לב, לו) "הנני מקבצם מכל הארצות... והשבתים אל המקום הזה והשבתים לבטח" - ורק לאחר מכן - "ונתתי להם לב אחד ודרך אחד ליראה אותי כל הימים... לבלתי סור מעלי".

הרי מבואר מכל זה, שרק לאחר שישונו לארץ ישראל - תגיע הטהרה הרוחנית של עם ישראל וחזרה בתשובה שלימה.

היה אף רבנו (הגרא"ז מלצר זצוק"ל) שנפצע קשה באחת ההפגזות. יסוריו היו גדולים ביותר אולם הוא לא נאנח.

פעם בא לבקר ליד מיטת חוליו רבי שלמה זלמן ברא"י פרוש ומשראה את סבלו ויסוריו של גדול הדור נמלטה מפיו אנוחה. פנה אז אליו רבנו ואמר לו: הנה בעז"ה בקרוב נתגשם נבואת הנביא (עובדיה א, יז): **"ובהר ציון תהיה פליטה והיה קדש"**.

והוסיף ואמר, היה זה לפני מלחמת העולם השנייה. ישב פעם מרן ה"חפץ חיים" ולידו תלמידו הגדול רבי אלחנן ווסרמן. נאנח ה"חפץ חיים" ואמר: אני רואה עננים שחורים אשר מתקדרים על שמי אירופה, סכנה נוראה מרחפת על כלל ישראל.

נחרד רבי אלחנן ווסרמן ושאל ומה יהיה? השיב לו ה"חפץ חיים" ואמר **"והיה קדש"**, הנביא כאן משתמש בוי"ו ההיפוך על מנת להשמיענו **שבסופו של דבר תהיה בארץ ישראל מהפיכה רוחנית לקדושה ולטהרה**, **"ובהר ציון תהיה פליטה והיה קדש"**.

*

וכך במשך כל הדורות, כל המעלות שישנם בארץ ישראל היא מקום לעליה רוחנית - אינן קיימות בחו"ל, ומאידך החסרונות שישנם בארץ ישראל - נמצאים גם בחו"ל שהוא מקום של ירידה רוחנית, וכמ"כ המשגיח הגה"צ ר' יחזקאל ליינשטיין זצוק"ל (אור יחזקאל, מכתבים, מכתב צ): **"מי יוכל לשער את גודל מרוצת הזמן, כעת ירידתה היא פלאים רחמ"ל, ואל תאמר האדם כי במקומות של חו"ל אינו כך, כי דווקא במקומות הקדושים חו"ל, כי אין יתכן זאת? אם גבירה לוקה שפחה עאכ"ו, אם השורש נלקה אין יתכן שהיה הענפים בריאים חו"ל"**.

בשבועות אלו ראיתי איזה מכתבים מידידני מארה"ב אשר כתבו לפה ומתאוננים מאד על מצב הרוחני, ודבריהם נותנת צער ודאגה... אולי כדאי לדבר על לב של היחידים עד"ז כי גם הצלה מעט אין לשער ואין להעריך, **כן אלו אשר רצונם לנסוע לארצנו הק' להיות להם לעזר ולחיוק לזה, כי זו היא פיקוח נפש ממש, כי כולם אשר נמצאים בארצנו הק' אף אלו אשר לא בירושלים, הם נמצאים במצב של תורה"**.

וכפי הנראה לשונו מבוססת על הקדמת הגאון יעב"ץ לסידורו "בית יעקב", שהביא דברי הטוענים **"למנוע העלייה לארץ מחמת שנמצאו שם בעמנו רשעים"**. ומשיב שם: **"חלילה לנו לגזור גזירה קשה כזאת על ארצנו הקדושה, ואם באמת לא אכשור דרי, יש לנו לדון קל וחומר מעצמנו: אם גבירה לוקה, שפחה על אחת כמה וכמה דשכחי אפיקורי, פוק חזי, ולא עדיף שמה מברי, אם כן מה לנו הנאה ומה הריח בארץ טמאה?"**.

וכה דיבר מדה לבו בעזר ובקדושה, האדמו"ר מקלויזנבורג זצ"ל שחווה את בשרו את חורבן חו"ל" כפי שרשם מפיו הסופר הנודע ר' משה שיינפלד זצ"ל (דגלנו אדר תש"כ): **"...היום נחרב כל העולם היהודי חורבן מוחלט, וארץ ישראל היא המקום היחיד, שיש בו מקצת מפלט לתורה, והעיקר שאין בו גויים. כל הנגעים המצויים בא"י, דהיינו המינים והמיניות, הפרת התורה והמצוות - מצויים גם בחו"ל, אלא ששם יש עוד משהו נוסף, והם - הגויים. נמצא שהנאחז בנימוקים רוחניים כביכול בגולה, נאחו למעשה בגויים אשר שם"**. ולאחר שהוא מתאר שם את המצב הרוחני הירוד בחו"ל, מסיים: **"לאחר תמונה זו, כלום יש עוד מקום לפקפקים מהו המקום בו חייב יהודי שומר תורה ומצוות לבחור למושב לו?"**.

*

וכיון שהובטחנו מאת הקב"ה שבארץ ישראל הוא ישפוך עלינו מים טהורים, הרי שעלינו לנצל את הכלים הללו להתבוננות של חשבון הנפש, שהיא היסוד הגדול של התשובה, וכפי שהאר"ק במסילת ישירים (פ"ג) על ענין ההתבוננות הזו, **"שזה לבדו הוא הדרך האמיתי להגיע האדם אל הטובה אשר הוא מבקש ולא זולת זה"**, ולכן **"צריך האדם להיות מתבונן בשכלו תמיד בכל זמן ובזמן קבוע לו בהתבודדו, (א) מה הוא הדרך האמיתי לפי חק התורה שהאדם צריך לילך בו, (ב) ואחר כך יבוא להתבונן על מעשיו אם הם על הדרך הזה אם לא, כי על ידי זה ודאי שיהיה לו נקל לטהר מכל רע וליישר כל דרכיו"**. עיי"ש. ובכך נזכה לקיים מצוות עשה של לפני ה' תטהרו, ובמהרה נזכה לראות בשלמות את התגשמות הנבואה **"ונתתי לכם לב חדש ורוח חדש אתן בקרבכם"**.

בברכת התורה, העורך

ומאידך אנו רואים שבמצרים הגיעו ישראל למ"ט שערי טומאה, ומבואר שהגלות אינה גורמת טהרה אלא קלקול, וכך גם אומרת הגמ' בברכות (יז, א): **"... גלוי וידוע לפניך שרצוננו לעשות רצונך, ומי מעכב שאור שבעיסה ושעבוד מלכות"**, הרי שהגלות גורמת רק קלקול ולא תיקון.

ולבאר את הדברים נביא מדבריו של רמ"ד וואלי (ספר הליקוטים ח"א עמ' רטו - רטז) המבאר את היחס בין החיצונות והפנימיות: **"... והנה בא וראה בנפלאותיו ית', ומדבר הטבעי תבין לעומק העליון, שהרי בפרי כל זמן שהולך ומתבטל יותר מתרכך, והקליפה שלו יותר מתקשה, והטעם לזה, לפי שהרע שהיה בפרי נבלע בקליפה שלו והולכת ומתקשה, והפרי עצמו הולך ומזדכך ויותר מתרכך, עד שיזדכך ויתרכך לגמרי ויהיה ראוי לאכילה"**.

וזוהו הסוד עצמו בעומק העליון **לטעם שעבוד מלכות שהם הקליפה, עד שתתקשה לגמרי ותזדכך אל האשפות, בסוד אמרם ז"ל: עד שתמלא סאתם, וכלא רזא חדא. ובין כך ובין כך ישראל שהם סוד הפרי, בצרות השעבוד הולכים ומזדככים ומתרככים**, עד שישאר בהם **"עם עני ודל"** שהוא סוד הפרי מבושל, **"וחסו בשם ה'"** שהוא סוד אכילת הפרי. וגם דוד המלך ע"ה כשנתקן כל צרכו והיה ראוי למלכות אמר **"אנכי היום רך ומשוח מלך"** שמשמע רך בסוד ההתרככות הנזכר כשהפרי מבושל".

ולפי דברי רמ"ד וואלי מבואר היטב מהו התיקון שישנו בגלות, שבאמת גם בישראל עצמם, **יש פרי פנימי, ויש קליפה חיצונית**, ולכן אע"פ שבגלות ובשעבוד מלכויות - **הקליפה החיצונית של ישראל נעשית יותר ויותר גרועה, אך כנגד זה הפרי היותר פנימי שבישראל - פנימיות נשמתם - מתפנה ומתנקה מכל הטומאה ע"י יסורי הגלות**^[2].

הפנימיות המתוקנת מיסורי הגלות - מושפעת מקדושת ארץ ישראל

ולפי הדברים האלו מיושבת הסתירה הנ"ל בין פרשת ניצבים לפרשת וילך. **פרשת וילך עוסקת בדור הראשון שנכנס לארץ** - שאע"פ שלא היה כאותו דור עד ביאת המשיח, כמו שאומרים חז"ל בזוהר (פרשת שלח קסח, ב), אך מכל מקום כיון שעדיין לא עברו את כל יסורי הגלות, שהרי יצאו קודם ארבע מאות שנה, [ולכן במקום ארבע מאות שנה היו צריכים להשלמת זיכור הנפש ע"י ד' גלויות], ממילא אותו דור עדיין לא נטהר בפנימיותו לגמרי מחטא אדם הראשון, וכמו שמבאר כל זה הרמח"ל, ולכן כאשר באו לא"י, **פנימיותו של אותו דור שלא היתה מספיק מתוקנת - נמשכה אחרי המאכל והמשתה, והפנימיות שלהם הוסיפה להתקלקל עוד יותר, שזה קלקול הרבה יותר קשה**.

מאידך, פרשת ניצבים עוסקת בדור האחרון שעבר את כל הגלויות - שלמרות שכל הגלויות ושעבוד מלכויות טימאו אתן, מכל מקום הם טימאו רק את קליפתו החיצונית, אך כנגד זה הפנימיות שלו כבר מזוככת ומתוקנת מחמת יסורי כל הגלויות. ולכן כאשר הדור האחרון נכנס לארץ ישראל - אזי פנימיותו המתוקנת אינה מתקלקלת בריבוי הטובה, אלא אדרבה היא נתקנת ע"י קדושת א"י, ולמרות שהקליפה החיצונית עדיין מקולקלת מ"מ כיון שאין זה אלא קליפה חיצונית הרי היא מאד קלה להסרה. ומאידך פנימיותו המתוקנת של הדור האחרון פוגשת דווקא בקדושת ארץ ישראל, והצירוף של שניהם - פנימיות הנשמה וקדושת ארץ ישראל - מתחזק ומתגבר לקדושה עצומה, עד שתוך זמן קצר הם מסלקים את כל הקליפות החיצוניות, ומביאים את ישראל לתשובה שלימה, ומתקיים **"בהר ציון תהיה פליטה והיה קודש - מהפיכה של תשובה וקדושה"**.

² ועפ"י מבואר מה שאמרו חז"ל (סנהדרין צז, א): **"דאמר רבי יצחק אין בן דוד בא עד שתתהפך כל המלכות למינות"** אמר רבא מאי קרא - כלו הפך לבן טהור הוא". וביאורו של דבר עפ"י הנ"ל: חז"ל מדמים את הגאולה לטהרה מהצרעת, כשם שבצרעת, שהיא כמו מוגלה, כל עוד שהבשר למעלה בריא אפילו במקצת, בידוע שהמוגלה או חלקה - נשארה בפנימיות הבשר, וזה המצב הכי קשה, משום שהפנימיות שהיא העיקר - מצורעת. אבל כאשר כל פני השטח נתכסה במוגלה, בידוע שכל המוגלה שהיתה בפנימיות הבשר יצאה ועברה החוצה אל פני השטח, ופנימיות הבשר נתנקה ונטהר, ולפיכך **טהור הוא**, שהפנימיות נקיה וטהורה.

וזוהו שאומרים חז"ל, שכאשר בעקבות משיחא כל המלכות מתהפכת למינות, הרי זה מגלה שאותו הרע וטומאת הנפש שהיתה מחמת הגלות בפנימיות הנפש - עכשיו היא יוצאת מהפנימיות ועוברת לקליפה החיצונית, ולכן הפנימיות, שהטומאה יצאה ממנה - נעשית טהורה. ולכן **"כולו הפך לבן [בחיצוניות] טהור הוא [בפנימיות]"**.

ויתכן שזו כוונת המהר"ל (חידושי אגדות סנהדרין צז, א) וז"ל: **"וכאשר יבוא הרע מן השם יתברך - אין דבר רע מן השי"ת, רק הוא לבטל הרע מן העולם, לכך מביא השי"ת הרע אל העולם. וזהו כאשר הוא בכלו, כי אין דבר לחצאין מלמעלה, ולפיכך אם כולו הפך לבן טהור, כי זה הוא הרע הבא מן השם יתברך, והוא בא לבטל ולסלק הרע, והוא טהור"**.

נבואות ה' לאחרית הימים

הושענא רבה - קול מבשר מבשר ואומר

ג. **"קול שימי עד דמשק משכנותיך"** - ההתרחבות של ירושלים תהיה עד דמשק, כמו שאומרים חז"ל (שהש"ר ז' ע) על הפסוק (זכריה ט, א) **"משא דבר ה' בארץ חדרך דמשק מנוחתו"** - וכי דמשק מנוחתו, והלא אין מנוחתו אלא בית המקדש, שנאמר זאת מנוחתו עדי עד. א"ל, **עתידה ירושלים להיות מתרחבת בכל צדדיה עד שתהא מגעת לשער דמשק**, וגלויות באות ונינוחות תחתיה, לקיים מה שנאמר ודמשק מנוחתו - **עד דמשק מנוחתו"**.

ד. **"קבלי בניך ובנותיך"** - הסיבה להתרחבותה של ירושלים, היא שבביל שיהיה מקום לכל האוכלוסין של בניה ובנותיה השבים מהגלות, כפי שאומר הפסוק הנ"ל (ישעיהו נד, ב-ג) **"הרחיבי מקום אהלך"**, והטעם **"כי ימין ושמאל תפריז ורעך גויים יירש..."** (עפ"י בראשית רבה ה, ז תנחומא פרשת צו סימן יב).

קול נשמע בכל גבולך - הרחיבי מקום אהלך \ קול שימי עד דמשק משכנותיך - קבלי בניך ובנותיך.

פיסקא זו, המדברת על התרחבותה של ירושלים לעתיד לבא מחולקת לארבעה חלקים:

א. **"קול נשמע בכל גבולך"** - ההתרחבות של ירושלים, אינה רק במקום אחד או בצד אחד שלה, אלא בכל גבולותיה, וכמו שאומרים חז"ל (שהש"ר ז' ע) **"עתידה ירושלים להיות מתרחבת בכל צדדיה"**.

ב. **"הרחיבי מקום אהלך"** - כמו שנתנבא הנביא על ירושלים (ישעיהו נד, ב-ג) **"הרחיבי מקום אהלך ויריעות משכנותיך יטו אל תחשכי הארכי מיתריך ויתדתך חזקי כי ימין ושמאל תפריז וגו'"**.

מדברי רבותינו

הגאון רבי יעקב ניימן זצ"ל - ראש ישיבת "אור ישראל"

מכל אלה רואים כמה חכמינו ז"ל היו מחבבים את ארץ ישראל, מפני שא"י קשורה בחיי הנצח של עם ישראל בעוה"ז ובעולם הבא. ויחי עמי צד - צה.

גם רשע כעשוי, והגם שבדאי אינו מכיין לשם מצוה - ישיבת ארץ ישראל נחשבת לו למצוה ולזכות

ויירא יעקב מאד ויצר לו (ל"ב, ח). אומרים חז"ל שיעקב פחד בשביל שני דברים, שעשו קיים כיבוד אב ואם ומצוות ישוב ארץ ישראל... אעפ"י שעשו הרשע בדאי לא התכוון לשם מצוה ולא עשה לשמה^[4] בכל זאת פחד יעקב.

רואים מזה מה זה קדושת ארץ ישראל, אעפ"י שעל פי שכל אנחנו לא מבינים את זה, מוכרחים לומר שקדושת ארץ ישראל משפיעה אף על החוטא הגדול ביותר במידת מה בנשמתו^[5]. פרשת וישלח עמוד עא - עב.

יהודי שקוצר תבואה מארץ ישראל - כבן שאוכל ישר מאמו

שמעתי מהרה הגאון ר' אהרן בקשט אב"ד שאוויל הי"ד, טעם למה אמרה

עוצם קדושת ארץ ישראל - שתחית המתים דווקא בה

במד"ר (בראשית רבה צו, ה): ולמה כל האבות תובעין ומחבבין קבורת ארץ ישראל... שמתו ארץ ישראל חיים תחלה בימות המשיח ואוכלין שנות המשיח, ר' חנינא אמר מי שמת בחוצה לארץ ונקבר שם, שתי מיתות יש בידו, שכך כתיב (ירמיה כ) "ואתה פשחור וכל יושבי ביתך תלכו בשבי ושם תמות ושמה תקבר". הוי יש בידו שתי מיתות, לפיכך יעקב אומר ליוסף "אל נא תקברני במצרים..."

רואים מכאן את קדושת וסגולת ארץ ישראל, כי תחית המתים אי אפשר להיות אלא בארץ ישראל כמו שכתוב נתן נשמה לעם עליה.

ארץ ישראל חשובה כעולם הבא

דבר נפלא אומר האבן עזרא בפירושו על התורה בפי' וישלח "ויקן את חלקת השדה" וז"ל "חלק בשדה, והזכיר זה הכתוב להודיע כי מעלה גדולה יש לארץ ישראל, מי שיש לו בה חלק, חשוב הוא כחלק עולם הבא"^[2].

יותר טוב המיתה בארץ ישראל - מחיי תפנוקי מלכים בחו"ל

בספרי פי' עקב על הפסוק וחרה אף וכו' וז"ל "אל תבכו למת ואל תנודו לו, בכו בכי להולך, כי לא ישוב עוד וראה את ארץ מולדתו" (ירמיה כב, י). אל תבכו למת זה יהיוקים מלך יהודה מה נאמר בו (שם כב, יט) 'קבורת חמור יקבר וגו'". בכו בכי להולך זה יהויכין מלך יהודה, מה נאמר בו (שם נב, לג- לד) ושנה את בגדי כלאו [ואכל לחם לפניו תמיד כל ימי חייו. וַיִּאָרְחֶתּוּ יִבְרָחֶתְתְּ תַמִּיד נַתְנָה לוֹ מֵאֵת מֶלֶךְ בָּבֶל דָּבָר יוֹם בְּיוֹמוֹ עַד מוֹתוֹ כֹּל יְמֵי חַיָּיו].

נמצינו למידים שנבלת יהויקים מלך יהודה שהיתה מושלכת לחורב ביום ולקרח בלילה - חביבה מחיי של יהויכין מלך יהודה שהיה כסאו מעל כסא המלכים ואוכל ושותה בטרקליני מלכים. עכ"ל [הספרי].

מפני שיהויקים מת בא"י, לכן אין מה לבכות עליו, אבל יהויכין שהלך בגולה אע"פ שהיה כסאו מעל כל המלכים, עליו יש לבכות^[3].

ארץ ישראל קשורה בחיי הנצח של עם ישראל

בפי' לך (ט"ו פסוק י"ח) עד הנהר הגדול נהר פרת, מפרש רש"י לפי שהוא דבוק לארץ ישראל קוראהו גדול אעפ"י שהוא מאוחר מארבעה נהרות היוצאים מעדן, שנאמר "הנהר הרביעי הוא פרת", משל הדיוט: עבד מלך - מלך, הדבק לשחור וישתחוו לך.

¹ מתוך ספרו "דרכי מוסר".

² ביאורו עפ"י ד"ר הוה"ק מקץ (קצג, א) שהעוה"ב הוא ארץ ישראל העליונה ו"ארץ ישראל התחתונה היא ממש גופה של ארץ ישראל העליונה" (רמ"ד וואלי ויקרא עמוד קעז). וא"כ ארץ ישראל היא הגוף, והעולם הבא הוא נשמתה של הארץ.

וכן בכמה מאמרי חז"ל הם מקשרים את הזכיה בארץ ישראל - לזכיה בעולם הבא. א. מדרש רות זוטא (פ"ד סי' ה) כל הקונה ארבע אמות בארץ ישראל מובטח לו שהוא בן עוה"ב.

ב. ספרי (האזינו לב, מג) "כל הדר בארץ ישראל, הרי הוא בן העוה"ב".

מדרש משלי (פ"ז): "וידר בתוכה (בארץ ישראל) זוכה לעוה"ב". ג. מסכת פסחים (ק"ג, א): אמר רבי יוחנן: שלשה מנוחלי העוה"ב, אלו הן: הדר בארץ ישראל וכו'.

ד. מסכת כתובות (ק"א, א) דאמר ר' אבהו אפילו שפחה כנענית שבארץ ישראל מובטח לה שהיא בת העוה"ב. א"ר ירמיה בר אבא א"ר יוחנן: כל המהלך ד"א בארץ ישראל, מובטח לו שהוא בן העוה"ב.

ה. זוה"ק אחרי (ע"ב): וכל מאן דזכי לאתקשרא בחייו בהאי ארעא קדישא, זכי לאתקשרא בארעא קדישא עלאה" - וכל מי שזוכה להקשר בחייו בארץ הקדושה הזו, זוכה להקשר אח"כ לארץ הקדושה העליונה.

ועיין בגליון 24 אדר ב תשע"ו - במדור "מדברי רבותינו" מהגאון ר' יחזקאל אברמסקי זצ"ל.

³ ומקרא מלא הוא (תהלים פד, יא) "כי טוב יום בחצרך מאלף בחרתי הסתופף בבית אלקי מדור באהלי רשע" ופירש"י: "כי טוב יום אשר בחצרך ולמחר ימות, מלחיות אלף שנים במקום אחר". ופסקו זה דרשו חז"ל במדרש תנחומא (ראה סי' ח) לגבי א"י, שהיא "חצריך", ו"אהלי רשע" הוא חו"ל יעו"ש.

ובחומש הגר"א (בראשית לו, כו): "שיותר טוב בור (להיות מושלך בבור) בארץ ישראל - ממלכות בארץ העמים".

ובפירוש רמ"ד וואלי (מלכים ב, יח - עמוד רצ"ד) "כי היו יודעים שיותר טוב למות בארץ ישראל מלחיות בשאר ארצות, שכן בודד הוא אומר: כי טוב חסדך מחיים, וחסד השם מתפשט בארץ ישראל תמיד בלי מונע, מה שאין כן בשאר הארצות שיש כמה קליפות המבדילות, והחסד גרוע וחסר מפני התגברות המונע". עכ"ל. [ועי' ע' נחלת ה' גליון 27 סיון תשע"ו, במדור "מעניני הפרשה"].

⁴ בגליון "דברי שי"ח" (כי תשא תשע"ד - גליון 53) הובא שו"ת ממרן הגר"ח קנייבסקי שליט"א: ש. האם יש בכזה סוג מצוה, שלא עושה מעשה, ומקיים ממילא, דין "מצות צריכות כונה", או לא. ונפ"מ האם מפעם לפעם שנזכר במ"ע של ישיבה בא"י, שיכוין הנני מכיין לקיים מ"ע של ישיבה בא"י. ת. יתכן שטוב לעשות כן.

⁵ בשו"ת "לבנימין אמר" מהגר"ח קנייבסקי שליט"א (וישלח אות מ): במדרש איתא שיעקב אבינו פחד מצוות ישוב ארץ ישראל שיש לעשו. ויש לתמוה האם ישוב ארץ ישראל גרידא בלי מצוות הוי זכות, והא לכאן אדרבה גרוע יותר לעבור עבירות בפלטרין של מלך (וכמש"כ הרמב"ן בדרשתו לר"ה)? תשובה: זה מצוה ככל המצוות.

[כותב השורות ראה ג"כ כאשר שני בחורים שאינם נראים חרדים על דבר ה' רצו ברכה מהגאון רבי חיים קנייבסקי שליט"א ליסוע לחו"ל למטרות מסויימות, והגר"ח קנייבסקי שידל אותם לישראל בארץ ישראל, ואמר להם שכל מה שהם רוצים להשיג בחו"ל - הם יכולים להשיג גם בארץ ישראל].

ואמנם כתב המהר"ם, והביאו ב"פאת השולחן" (הלכות ארץ ישראל סימן א סקט"ו): "ואותם ההולכים לשם ורוצים לנהוג קלות ראש בפחותם ולהתקוטט שמה - קורא אני עליהם ותבאו ותטמאו את ארצי (ירמיה ב, ז), מי בקש זאת מידכם רמוס חצרי (ישעיה א, יב). אבל מי שהלך להתנהג בקדושה ובטהרה אין קץ לשכרו".

אך מאידך וודאי אין כוונתו לומר שצריך להורות לאותו אחד לא לעלות לא"י, אלא לעורר על חומרת החיוב של קיום המצוות בא"י, שהרי מצוות ישוב א"י היא מצווה ככל המצוות שבתורה (כנ"ל), ואף לרשע לא הותר לבטל את המצוות כמ"ש

הרמב"ם (נשיאת כפים טו, ו): ואין אומרים לאדם רשע הוסף רשע והמנע מן המצוות. והדבר מוכח מיניה וביה, שהרי באותו פסוק שהביא מהר"ם נאמר גם "לא תוסיפו הביא מנחת שוא קטרת תועבה היא לי חדש ושבת קרא מקרא לא אוכל און ועצרה. חדשיכם ומועדיכם שנהא נפשי היו עלי לטרח נלאיתי נשא" ובוודאי אין כוונת הפסוק לומר שמי שהוא רשע יש להורות לו לבטל מצוות קרבנות, ולחלל שבת ומועד.

ואמנם הקב"ה אומר שיש בחינה ש"שנאה נפשי את כל המצוות שלכם", אמנם בודאי אעפ"כ אתם חייבים לקיים את כל המצוות, כי בסופו של דבר לאחר הזיכור מהעבירות, יחזרו המצוות ויתעוררו, ויתנו פריים הטוב לריח ניחוח אשה לה'. וה"ה בענין מצוות ישיבת ארץ ישראל, שהיא "מצוה ככל המצוות" [ועי' בנחלת ה' גליון 29 אב תשע"ו, ב"מעניני דיומא" - "מהו רצון ה' בענין הגלות?"].

ובנותן טעם להביא מכמה גדולי הדורות: בספר "האיש על החומה" (ח"ב עמ' 148) הובא על הגאון רבי יוסף חיים זוננפלד זצ"ל: "ואם כי כואב ומיצר היה על שחלק מהמושבות אינו נבנה ע"י שומרי תורה, לא פסק מלהאמין שאעפ"כ יש לשמור ולברך על כל ישוב יהודי שמוקם ונבנה. וכשהיו קובלים לפנינו על אלה מבוני הארץ שבעטו בתורת משה ובמצוותיה, ונדבקו רק במצוות ישוב הארץ, ואפילו מוסרים נפשם עליה - היה מנחם ואומר: "אני מקווה שתעמוד להם זכות ישוב הארץ שהם מקיימים במסירות נפשם, שיחזרו בתשובה ועוד יושבו אל חיק התורה והאמונה". ועוד שם (עמ' 148): ועל האחרים, המשיך רבי חיים, כתוב "ובא לציון גואל ולשבי פשע ביעקב" - מקודם תהיה הגאולה ואח"כ יחזרו החוטאים בתשובה, ואני מאמין שכל חלוץ המשתתף בבנין הארץ, תעמוד לו זכות ארץ ישראל שיחזור בתשובה, הלא גם אלה שעלו מבבל בימי עזרא ונחמיה לא היו צדיקים גמורים, כמסופר בספרי הקודש שחיללו את השבתות והמועדים, ובכל זאת נבנה בית המקדש על ידם וחזרו בתשובה...".

על "הסבא מסלדבודקא" הגרנ"צ פינקל זצוק"ל הובא: "ומיניה וביה בא גם ללמד סגוריה על החוקים והמתחשבים מבין תושבי הארץ, כי למרות אשמתם הרבה שהם חוטאים בפלטין של מלך, יש למצוא להם זכות, שהם נמצאים תמיד באוירה של קדושה. הרי כשאנו רואים יהודי שבא לבית הכנסת פעם בשנה ביום הכיפורים, אנו מלמדים עליו בזה זכות, על אחת כמה וכמה יהודים אלה שנמצאים בכל ימות השנה לא רק בבית הכנסת אלא כאילו בתוך ארון הקודש". (תנועת המוסר ח"ג עמ' 94 הובא בילקוט לקח טוב מסעי עמי שיג).

ובספר "בדרך עץ החיים" (ח"ב עמ' 460) הובא מפי הגר"א ז שאמר בזמן המלחמה בשנת תש"ח "מה גדלו חסדי ה' שנתן לצעירים שהתרחקו מן היהדות את הזכות הגדולה של מסירות נפש [על כיבוש ארץ ישראל, ועל הצלת היהודים היושבים בארץ ישראל]".

התורה להשאיר פאה מן הקמה והעני יבא ויקצור, הלא היה יותר טוב שבעל השדה יקצור והעני יקח בלי טרחה לקצור.

ואמר, כי התורה הקדושה לא רצתה לצער את העני, כי כמו האמא, שהיא כועסת על בנה, היא שולחת לו אוכל על ידי אחיו, ובודאי יש לבן צער מזה, מה שהוא לא מקבל האוכל ישר מיד אמו. כך העני, שלא זכה להיות לו חלק בארץ הקדושה, והוא יצטרך לקבל האוכל מאחיו יצטער צער רב, **לכן אמרה התורה שהעני בעצמו יקצור, כדי שיקבל האוכל ישר מאדמת ציון אמנו.**

הארץ לא נתנה פריה לגויים בשנות הגלות - כאשה שאינה מינקת אלא את בניה

"...כי צער גדול הוא לארץ ישראל שתמנע מבניה את פריה, משל לצער האמא שגלו בניה מעל שלחנה...

ומה שמקשים, מה תרויח מזה שיגלו ממנה ישראל (-) אם לא ישמרו שמיטה) וישבו עליה הגויים.

"ל כי בפי' בחקותי פסוק ל"ב והשמתי אני את הארץ, מפרש רש"י: זו מדה טובה לישראל, שלא ימצאו האויבים נחת רוח בארצם, שתהא שוממה מיושביה. עכ"ל. והנסיון הוכיח, כי כל זמן שבני ישראל לא ישבו בארץ ישראל, לא נתנה הארץ את פריה, כמה מלכים מאומות העולם רצו לבנות את ארץ ישראל ולא עלתה בידם, מפני שציון לא נותנת את פריה לבנים חורגים, אבל כיון שבאו בני ישראל לארצנו הקדושה, אז היא נותנת את יבולה כארץ זבת חלב ודבש.

אר"י מתרחבת כשישראל יושבים בה מרוב שמחתה - כאדם שבשרו מתרחב מרוב שמחה

ובדרך זו מבינים מה שמצינו בגמרא גיטין (דף ג) אמר ליה ההוא צדוקי לרבי חנינא שקורי משקריתו, אמר ליה ארץ צבי כתיב בה. מה צבי זה אין עורו מחזיק את בשרו, אף ישראל בזמן שאין יושבין עליה גמדה. עכ"ל.

לקרב את הדבר אל השכל, אפשר לומר, כי כל אדם אשר הוא חי בצער ובעצב ויוגו, אז הוא מתקמץ ומתיכש, אבל האדם שחי בשמחה ובעונג אז הוא מתרחב ומתפתח, כך ארץ ישראל, בזמן שבניה גלו ממנה והיא יושבת בצער אבלה וחפויה ראש אז היא מתכווצת. אבל כיון שתבוא הגאולה השלימה ויתקיים הפסוק וישבו בנים לגבולם, אז אמא ציון בראתה את בניה תתרחב ותתפתח, עד שיהיה מקום לקבל את כולם. בהר עמי קסח - קסט.

בכדי לזכות לאר"י - צריך אמונה בדבר ה'

ברש"י תחלת הפרשה "לפי שבאו ישראל ואמרו נשלחה אנשים לפנינו וכו' אני אמרתי להם שהיא טובה וכו' חיהם שאני נותן להם מקום לטעות בדברי המרגלים למען לא יירשוה".

ועיין בשפתי חכמים שם, דטעו במה שאמרו ארץ אוכלת יושביה, שראו שקוברים הרבה מתים ביום אחד.

ולכאורה צריך להבין אם טעו, מדוע מגיע להם עונש כ"כ חמור, שלא ירשוה?

ונראה לי לבאר דיש מדרגות באמונת ה' ... בשעה שמשנה רבינו בא לבני ישראל במצרים ואמר להם שהקב"ה יוציאם ממצרים כתוב "ויאמן העם", זו היא מדרגה לא גבוהה באמונה, היות ומה הפסידו שהאמינו בדבריו, הרי כעת עבדו בפרך ומבטיחים להם כי יקבלו ארץ זבת חלב ודבש, מדוע שלא יאמינו? וכן בשעת קריעת ים סוף מדוע לא יאמינו בשעה שרואים את שונאיהם פגרים מתים וראו נקמה בשונאיהם, מי לא יאמין ויאמר שירה? לא זו המדרגה הגבוהה באמונה בהש"ת...

ולדברים האמורים נראה לבאר את חטא המרגלים, אם הקב"ה אמר על ארץ ישראל "טובה הארץ" אז לא יתכן שיהיה טבע שיסתור את הדברים, ואפילו שהנכם רואים שקוברים מתים הארץ נשארה טובה.

בני ישראל יצאו ממצרים בזכות האמונה שכתוב "ויאמן העם" אבל כפי שביארנו לעיל לא היתה זו המעלה העליונה באמונה, ומעלה זו הספיקה להוציאם ממצרים מעול הגלות, אבל להיכנס לארץ ישראל ארץ חמדה היה צורך בזכות גדולה, וזוהי המדרגה העליונה באמונת ד': להאמין - למרות שלנו נראה כסתירה לדבר ה' עלינו להאמין באמונה תמימה, ללא מדרגה זו לא היו יכולים לזכות להכנס לארץ ישראל⁶. פרשת שלח, עמי קפז - קפט.

⁶ יעוי' בנחלת ה' גליון 27 סיון תשע"ו, במדור "נבואות ה'", שכאשר "רצו עבדיך" את ארץ ישראל - גם כשהיא במצב של "אבניה", בזכות האמונה בדבר ה' שעוד תהפך ארץ ישראל ותהיה ל"עטרת תפארת וצניף מלוכה", זוכים ל"אתה תקום תרחם ציון".

הניסים שהקב"ה עשה לנו בכיבוש הארץ - מוכיחים - שמלכתחילה הוא נתן את הארץ לישראל ולא לגויים

"וכבר ראינו בעינינו איך שבמעט טבע עשה לנו הקב"ה ניסים גלויים בששת הימים, כי רק עיור בשתי עינים ומי שאין לו מוח בקדקדו יכול לומר כי "כוחי ועוצם ידי" עשה את זה.

רש"י בהתחלת בראשית מביא, אמר ר' יצחק לא היה צריך התורה להתחיל אלא מהחודש הזה לכם שהיא מצוה ראשונה שנצטוו ישראל וכו' שאם יאמרו עכו"ם לישראל ליסטים אתם שכבשתם ארצות ז' אומות הם אומרים להם כל הארץ של הקב"ה היא, הוא בראה ונתנה לנו עכ"ל.

הי' קשה לי, ומה אם הגויים יאמרו: אנחנו מאמינים שהקב"ה ברא את הארץ, אבל מי אומר שהקב"ה נתן לכם את הארץ, אולי גזלתם אותה מאתנו...

ואמרת, שמפני זה כל פעם שבני ישראל כבשו ארץ ישראל, היו הגויים מוכרחים להודות שהקב"ה נתן אותה לנו, כי יהושע תקע בשופר ונפלה חומת יריחו - האפשר לומר שאנחנו כבשנו? וכן עכשיו, איזה שוטה יכול לומר שאנחנו כבשנו? הלא כולם מוכרחים להודות שהקב"ה נתן לנו הארץ שהבטיח לנו ולאבותינו, ומי אומר שכוחנו ועוצם ידינו כבשו ולא ראה ניסים גלויים, טחו עיני מראות האמת". חנוכה, עמוד רצג - רצד.

בנצחון אויבינו העצומים במלחמות א"י - נתגלה שה' אחד ואין בלתו

כשהקב"ה עשה לנו בזמננו ניסים כ"כ גלויים, שמסר רבים ביד מעטים, מעטים בכמות ובאיכות, מלבד שהם רבים היה להם כ"כ הרבה נשק שענינו לא ראתה אותם, ונתקיים בנו מקרא הכתוב "ישועת ה' כהרף עין" מי פילל שכ"כ מהר ננצח אותם... א"כ ראינו בעינינו שה' איש מלחמה והוא לחם בעדנו, לא ע"י מלאך ולא ע"י שליח, כי אפי' מלאך לא היה יכול לגמור המלחמה כ"כ מהר... ואם בני ישראל יאמינו בזה באמונה שלמה והרחוקים מאמונה יתחילו להאמין במלך מלכי המלכים, אז גם הגויים יאמינו כי ה' נלחם בעדינו ולא יעיזו עוד יותר להלחם אתנו ויתפשרו בעל כרחם אתנו, אבל אם ח"ו אנחנו לא נאמין באמונה שלימה כי ה' נלחם במצרים, אלא נאמר שכוחנו ועוצם ידינו הוא זה, אז גם הערבים לא יאמינו ויחפשו יותר נשק כדי שיהי' יותר חזקים מאתנו וילחמו איתנו⁷.

ובזכות האמונה נגאלנו ממצרים לפנינו, וגם עכשיו נגאל ממצרים בזכות האמונה הברורה במלך מלכי המלכים. פרשת ויגש, עמוד צ - צא.

קעת שאנו סמוכים לביאת המשיח - הקב"ה מתחיל להרים כבוד ישראל מעל הגויים, ולגלות עוצם אהבתו אלינו

אחרי השמדת ששת מליוני יהודים שהיה מקום לחשוב שח"ו הקב"ה הפקיר אותנו ואינו רוצה עוד לדעת מאתנו, קמו עלינו הגויים ורצו להכחידנו מגוי שלא יזכר שם ישראל עוד.

ואז עשה לנו הקב"ה ניסים ונפלאות עד אין שיעור, שבזה הרים את כבוד ישראל בין הגויים, כל מי שיש לו מוח בקדקדו ראה את הניסים שעשה הקב"ה אתנו, ובזה הראה לנו כי לא סרה השנאתו ואהבתו מעלינו, ומזה נבוא להאמין ד"כל מה דעבד רחמנא לטב עביד". פרשת בחוקותי, עמי קעו.

אהבתו של הקב"ה לעם ישראל היא עד אין שיעור.. אלא במשך גלותנו קרוב לאלפים שנה היתה אהבתו בסתר, לא ראינו בגלוי את אהבתו הגדולה לעם ישראל, עכשיו שמתקרבים ימות המשיח שאנחנו מקוים שבקרוב יופיע לפנינו, כבר התחיל הקב"ה לגלות קצת אהבתו לעם ישראל והתחיל לרומם את כבוד ישראל. פר' מסעי עמ' רח.

⁷ א.ה. הדברים מבוארים עפ"י הרמח"ל בדעת תבונות (סימן מ עמוד כז) שהסיבה לריבוי סבל הרע בעולם, הוא משום שאדם הראשון לא התבונן בחכמתו להבין את יחוד ה', ושהנחש אין לו כח נגד ה', ולכן היה צריך שיסבול יותר רע, ולבסוף יראה בעיניו הגשמיים שה' הטוב מנצח את הרע, ומתוך כך יתגלה לעיניו יחוד ה'. ומה שלא הבין בחכמתו - יבין בעיניו הגשמיים. ועפ"י ז' כותב הרמח"ל: "ראי כי הן אמת, שהיו יכולים בני אדם להיות זוכים במעשיהם, ומכירים הם את האמת.. ואם היו עושים כן הנה היה יחודו מתגלה עליהם מצד עצמם, ונמצאו מקרבים להם הישועה, ולא היה צריך הקב"ה להראותו הוא להם בדרך קשי הגלות וארוך, כי כיון שנתברר להם האמת מדעתם די בזה.. וממילא גם לאחר ששבנו לארץ ישראל, עדיין יש בחירה, האם האדם רוצה להתבונן ולהבין בשכלו שרק הקב"ה ניצח את אויבינו במלחמות כאן בארץ ישראל, ולא שום כח אחר בעולם, ואז תתברר לו האמת של "יחוד ה'" מדעתו.

או שחלילה האדם לא רוצה להתבונן, ואז צריך שאויבינו יתחמשו בנשק יותר ויותר חזק, שאז גם העיור שבעיוריים יבין, ששום כח לא יכל לנצח את האויבים, מבלעדי ה'.